

В. В. Гливенко, канд. екон. наук, доцент, професор кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування і аудиту

Г. С. Пугач, студент

Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів, Україна

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ПОДАТКІВ І ЗБОРІВ В УКРАЇНІ

Ключові слова: податки, адміністрування податку, система адміністрування.

Податки є об'єктивно необхідним елементом фінансового господарства будь-якої сучасної держави. За рахунок податків формується переважна більшість доходів бюджетів різних рівнів, що дозволяє акумулювати і централізовані фінансові ресурси задля фінансування створення суспільних благ належної якості та кількості. Але платники податків, прагнучи максимізувати фінансову результативність своєї діяльності, цілком природно намагаються мінімізувати податкові зобов'язання (законними або незаконними методами). У таких умовах держава змушена вживати необхідних заходів для підтримки функціонування системи податкового адміністрування, основним завданням якої є забезпечення повноти та своєчасності податкових надходжень відповідно до вимог чинного податкового законодавства.

Дослідження питання адміністрування податків і зборів в Україні є важливою проблемою для проведення ефективної економічної політики, яка дасть змогу закласти фундамент для інтеграції України в європейський простір та забезпечення умов фінансової стабільності та платоспроможності суб'єктів господарювання загалом. Забезпечення сприятливого податкового клімату на належному рівні є надзвичайно актуальним питанням у сучасних умовах для України, оскільки створення стабільної податкової системи можливе лише за умови функціонування ефективного адміністрування податків та зборів, яке вплине на основне джерело доходів держави та управління ринковою економікою. Фіскальна та стимулююча ефективність податків значною мірою залежить від рішень та діяльності органів контролюючих органів з питань оподаткування, на які покладено завдання забезпечення доходів бюджету.

Теоретико-методологічні та науково-практичні засади податкового адміністрування, як частини науки про оподаткування, розроблено провідними зарубіжними вченими, серед яких: М. Аллінхем, С. Брю, А. Вагнер, Е. Енгель, А. Лаффер, Е. Ліндаль, П. Лоранж, К. Макконел, Ф. Нітті, А. Сандмо, А. Сміт, Ж. Сисмонді, В. Парето, П. Прудон, С. Холл та ін. Процеси управління податковою системою, зокрема у частині організації податкового адміністрування, перебувають у полі зору провідних українських науковців. Помітний внесок у дослідження цієї проблеми зробили: В. Мельник, В. Андрущенко, А. Крисоватий, В. Луніна, В. Опарін, В. Федосов, Е. Проскура. Однак дискусійність багатьох теоретичних положень щодо системи адміністрування податків, підвищення її результативності та ефективності вимагає подальшого вирішення цієї проблеми.

Адмініструванню податків і зборів присвячений розділ II Податкового кодексу України (ПКУ), який визначає порядок адміністрування податків і зборів, а також порядок контролю за дотриманням вимог податкового й іншого законодавства у випадках, коли здійснення такого контролю покладене на контролюючі органи. Згідно з законопроектом Міністерства фінансів України щодо внесення змін до Податкового кодексу України на 2017 рік, передбачається спрощення адміністрування податків, що теж викликає немало дискусій серед науковців [1].

Відомо, що адміністрування податків і зборів є однією з найважливіших ознак держави та необхідною умовою її існування. Адміністрування (від англ. «administration») означає управління, організація, виконання, здійснення, нагляд (контроль); у широкому розумінні це –

організаційно-розпорядча діяльність керівників і органів управління, що здійснюється через накази і розпорядження [2].

Вітчизняні науковці у зміст адміністрування податків закладають:

– управлінську діяльність і властиві їй усі етапи управління (проте таке трактування сутності адміністрування потребує уточнення, які саме дії включає в себе адміністрування в розрізі функцій управління);

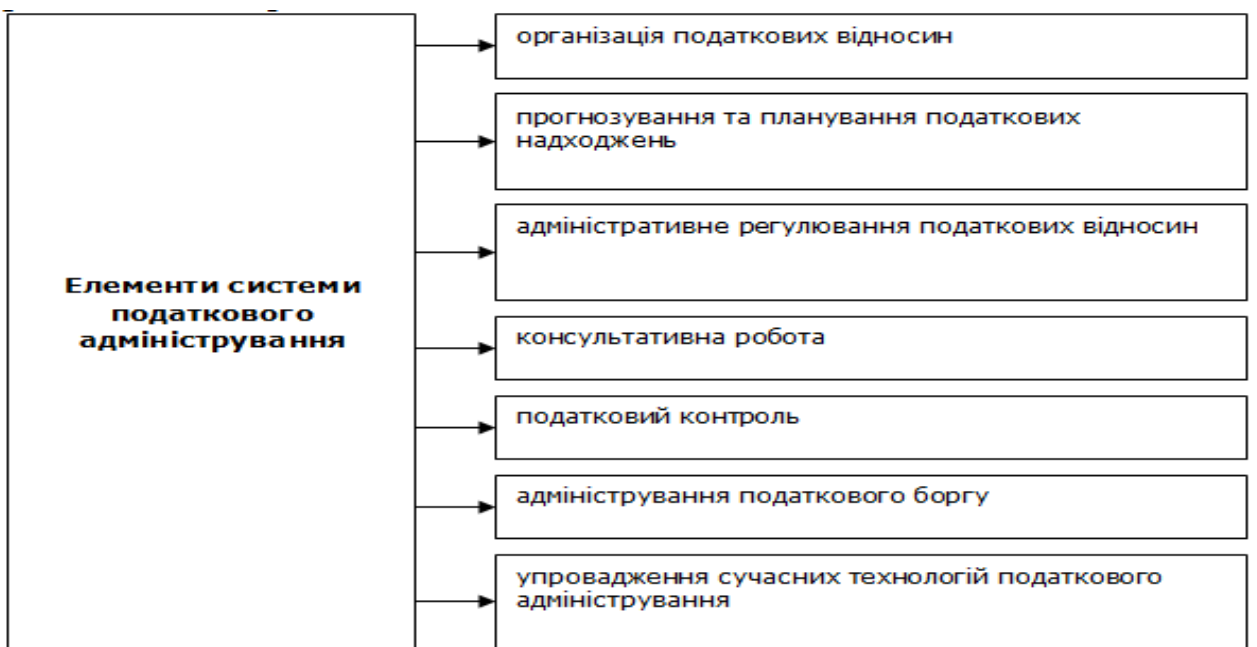
– правовідносини, які складаються у сфері здійснення уповноваженими державними органами заходів з погашення податкового боргу і передбачають застосування методів владно примусового характеру до платників податків;

– принципи ефективного управління податковою системою за існуючих соціально-економічних умов і суспільно-політичних обставин.

Таким чином, узагальнивши наявні підходи до визначення сутності адміністрування податків, вважаємо, що податкове адміністрування податків являє собою комплекс правових, економічних і фінансових заходів держави для формування системи оподаткування, забезпечення своєчасної і повної сплати податків і зборів з метою задоволення фінансових потреб суспільства в цілому, а також розвитку економіки країни завдяки перерозподілу фінансових ресурсів.

Отже, під адмініструванням податків слід розуміти сукупність форм і методів, які забезпечують заплановані надходження до бюджетів різних рівнів при мінімальних витратах на їх збирання. Система адміністрування податків – це сукупність окремих елементів адміністрування, які пов'язані між собою, регламентуються правовим забезпеченням та функціонують за допомогою відповідного апарату управління.

Структура системи адміністрування податків досить складна. До неї належать різні елементи, що відповідають різноманітності податкових відносин. Структуру системи адміністрування податків відображають взаємопов'язані елементи (рис.): інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності контролюючих органів, організація діяльності контролюючих органів, здійснення контролю контролюючими органами. Кожний елемент системи адміністрування є складовою єдиного цілого. Разом з тим вони функціонують відносно самостійно. Ця обставина зумовлює необхідність постійного узгодження складових системи адміністрування.

Сьогодні актуальною є тема прийняття законопроекту Міністерства фінансів України щодо внесення змін до Податкового кодексу України, який має набрати чинності з 01.01.2017 року.

Пропонується внести певні зміни до ПКУ у частині адміністрування податків, якими передбачається:

- переведення всієї методології на МФУ (порядки адміністрування податків, бюджетного відшкодування ПДВ, процедури технічного супроводження баз даних, порядок обліку платників податків);

- адміністрування всіх баз даних МФУ;

- нова структура Державної фіскальної служби: перевірна робота на обласному рівні, районні фіскальні служби виконують виключно сервісні функції;

- план-графік документальних планових перевірок оприлюднюється на сайті ДФС та публікується в офіційному виданні ДФС;

- рішення про розстрочення та відстрочення грошових зобов'язань чи податкового боргу понад бюджетний рік приймається МФУ;

- запровадження повноцінного електронного кабінету платника податків (доступ до всієї податкової інформації про платника, проведення звірки розрахунків з бюджетом, заповнення та подання податкової звітності, управління надміру сплаченими коштами, реєстрація податкових та акцизних накладних, інформування про перевірки та надання актів або довідок перевірок, листування з контролюючим органом);

- надання права на письмові та електронні податкові консультації виключно органу, що формує податкову політику; контролюючі органи матимуть право надавати лише усні консультації;

- скасування необхідності надавати документальне підтвердження разом з наданням інформації на запит ДФС у ході зустрічної звірки;

- звільнення великих платників податків від обов'язку надавати в електронному вигляді копії документів з обліку доходів, витрат та інших показників, пов'язаних із визначенням об'єктів оподаткування (податкових зобов'язань), первинних документів, якщо такі документи створюються ним в електронній формі;

- запровадження листування контролюючих органів із платниками податків, які подають звітність в електронній формі, виключно засобами електронного зв'язку;

- визначення переліку підстав для проведення фактичної перевірки у разі вчинення порушення в минулому протягом 1 року;

- встановлення 30-денного строку, протягом якого може бути проведена камеральна перевірка (на сьогодні такий строк встановлений лише по податку на додану вартість);

- скасування права посадової (службової) особи контролюючого органу, яка проводить перевірку, отримувати від платника податків копії документів, що належать до предмета перевірки;

- уточнення порядку обрахунку строків для надання заперечення на акт (довідку) про результати перевірки та копій документів до нього – з наступного дня, за днем отримання акту (довідки);

- збільшення контролюючим органам строку надсилання повідомлення про місце і час проведення розгляду заперечення до акту перевірки з 2 до 4 робочих днів до дня їх розгляду;

- ліквідація податкової міліції та створення нового органу – Фінансової поліції, діяльність якого регламентуватиметься окремим законом.

Отже, прийняття законопроекту Міністерства фінансів України щодо внесення змін до Податкового кодексу України має за мету покращити інвестиційний клімат в Україні, зокрема за рахунок спрощення адміністрування податків. Також законопроект сприятиме скороченню

витрат коштів та часу для бізнесу та зменшить можливість маніпуляцій з боку Державної фіскальної служби і тиск на бізнес. Враховуючи, що питання адміністрування податків залишається дискусійним, вони потребують більш детального вивчення і будуть об'єктом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. *Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України»* від 15.09.2016 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.dtki.ua/taxation/common/40487>.

2. *Калінеску Т. В.* Адміністрування податків : навч. посіб. / Т. В. Калінеску, В. О. Корецька-Гармаш, В. В. Демидович. – К. : Центр учбової літератури, 2013. – 290 с.

3. *Порівняльна таблиця до проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України»* [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://news.dtki.ua/taxation/common/404871>.

Для цитування: Гливенко В.В. Актуальні питання адміністрування податків і зборів в Україні / В.В. Гливенко, Г. С. Пугач // Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : II Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 30 листопада 2016 р.) : тези доповідей. – Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2016. – С. 183-186